

Oecumene : middel of doel ?

Nr. 01 | Januari 2008 |

30ste jaargang

verschijnt niet in augustus

P 408.654

Afgiftekantoor : 1050 Brussel 5

Verantw. uitgever en afzendadres :

G. Liagre, Marsveldstraat 5 - 1050 Brussel

Inhoud

Schriftwerk - Woord van de voorzitter	
Bid onophoudelijk	3
Over hoofddoeken en andere symbolen	3
In het vizier	
Oecumene : middel of doel	4
Week van gebed voor de eenheid van de christenen 2008	5
De bruggen niet verbranden...	6
Uit de coördinaties	
Kerst en de jeugd van tegenwoordig	8
Motief vzw : Leerhuizen	9
Hoe groen is vooruitgang ?	10
De oudste zoon en de engelen in de hemel	11
Studiefonds : Ik help een kind	12
Column	
Jong zijn	
Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid	
Stem van het Boek	13
Analecta	13
Inaugurale	13
Studiedagen	13
Zuid-Afrika	
De VGK in Zuid-Afrika, een kerk met vele toffe jongeren	14
Kerst	
Hun plaats was niet de herberg	15
Luthers Kerstboom	16
Aankondigingen	
Drukkerij de Jonge	16
Algemene Kerkvergadering	17
Van hier en daar	
Epiloog Bijbelronde Limburg 2007	18
Liturgie vieren is groeien in geloof	19
Boekbespreking	
Het "Jan Leyers effect"	21
Colofon	23

Uit de redactie

Als u deze Kerkmozaïek openslaat is dat om en nabij de jaarwisseling. De verzuchting 'waar blijft de tijd' is dan niet van de lucht. Echter, deze geheimzinnige vierde dimensie is *per definitie* zintuiglijk niet waarneembaar, zoals bv. licht, geluid, of de wind. En waar ze blijft kunnen we dus al helemaal niet zeggen (dat weet God alleen). Wel is de tijd altijd verbonden met dat wat geschiedt, geschied is, of zal geschieden. De Prediker schreef het al: "Voor alles wat gebeurt is er een uur, een tijd voor alles wat er is onder de hemel." En die gebeurtenissen en fenomenen zijn wél zichtbaar en waarneembaar. Bladert u maar eens in deze Kerkmozaïek.

Ds. Dick Würsten schrijft over wat er in de oecumene gebeurde: "waar staan we na een eeuw bidden om de eenheid?"

Daarnaast is er, in onze tijd, meer en meer aandacht voor de interreligieuze dialoog. In kranten, kerken en moskeeën en ook op de televisie. Eén van die tv-programma's is zelfs een kijkcijferkanon: de serie "Op weg naar Mekka", gepresenteerd door Jan Leyers. In een ander artikel van (alweer) ds. Dick Würsten (hij is in dit nummer ons schrijfkanaal), gaat hij dieper in op deze serie en recenseert meteen ook het boek *Levensbeschouwing in het middenveld: cement of segment*. U heeft er niet alleen uw religieuze talent voor nodig, maar ook uw psychologische inzicht.

Na al deze ernst (en nog meer serieuze zaken: schriftwerk, bidden, hoofddoeken, de jeugd van tegenwoordig, Jezus en de Rabbijnen, Zuid-Afrika, liturgisch congres te Blankenberge, enz.) is het goed om te lezen dat ds. Christian Bultinck ook oog heeft voor "heerlijke Roomse humor" en over de vele grappen die van die zijde gemaakt worden over de eigen kerk. In stilte dacht hij: "Wat nemen wij onszelf als protestanten toch ernstig". Een mooi punt om toe te voegen aan ons lijstje goede voornemens in het nieuwe jaar. Niet voor niets wordt zelfspot wel de hoogste vorm van zelfkennis genoemd.

De redactie wenst u veel leesgenot en een gezegend (en humorvol) 2008.

Namens de redactie,
Ernst VEEN, Leuven.

Bid onophoudelijk

(1 Tessalonicenzen 5,17)

Ina KOEMAN

Het thema van de bidweek voor de eenheid (20 – 27/01) bezorgt mij kopzorgen. “Bid onophoudelijk” (vert. NBV), wat betekent dat? Waar, wanneer, hoe moet ik bidden? En bovendien waarom bidden wij?

“Bid onophoudelijk”... staat in het verband van “houdt vrede onder elkaar... vermaant wie ordeloos leven, vertroost de kleinmoedigen, ondersteunt de zwakken, hebt geduld met allen. Ziet toe dat niemand kwaad met kwaad vergeldt aan iemand; nee jaagt het goede na voor elkaar en voor allen. Verheugt u altijd, bidt zonder ophouden, zegt dank in alles, - want dat is de wil van God in Christus Jezus jegens u. Dooft de Geest niet uit, kleineert profetieën niet, maar toetst alles, behoudt het goede; houdt u ver van elke vorm van het boze”. (vert. Naardense bijbel)

In de Bergrede spreekt Jezus over bidden tot de scharen, die door de leiders van het volk niet als het subject van Gods geschiedenis worden gezien. Jezus leert hen hoe zij zich mogen en kunnen toevertrouwen aan het leven. Met hen wil God bevrijding gestalten geven... Als we de Bergrede lezen komen we uit bij een midden: het Onze Vader. Is het vreemd dat een volk, dat subject leert worden van Gods geschiedenis, eerst leert bidden?

Het Onze Vader lijkt op een voorbeeldgebed. Het spreekt eerst over God, dankend, en vragend om zijn aanwezigheid, zonder wie wij niemand zijn. Dan over ons, niet alleen over mij persoonlijk, maar over het grotere geheel – over ons samen – voor ons samen.

Als we dat samen ontdekken, is het toch logisch, dat mijn leermeester Bert Ter Schegget het gebed zag als het hart van de ethiek; als het hart van het politiek handelen. Als we niet leren zo bidden, zullen we nooit in staat zijn om politiek de juiste keuzes te maken. In het Grieks zien we duidelijk dat het in het “Onze Vader” gaat om de beweging van de hemel naar de aarde: daar begint de geschiedenis van God. In Naam van God worden de scharen subject van zijn geschiedenis. Niet zomaar. De beweging begint in de hemel, de plaats, de tijd waar God is, van daaruit dringt het koningschap van God door naar de aarde. Het koningschap dat gebaseerd is op recht en vrede.

Om zo’n koningschap vragen wij als wij onophoudelijk bidden en het verband, waarin dit gebod geschreven staat, niet uit het oog verliezen. In de kerk, in de week van de eenheid, in ons gezin, in ons land, in onze samenleving.

Ds. Ina KOEMAN is diaconaal missionair predikant in Antwerpen

Over hoofddoeken en andere symbolen

Dat godsdienst en politiek twee verschillende domeinen zijn, daarover is iedereen het eens. Minder simpel is de vraag hoe men dat in de praktijk vorm geeft. Scheiding tussen Kerk en Staat impliceert immers al te makkelijk dat

men godsdienst privatiseert. De redenering is simpel: politiek houdt zich bezig met het publieke leven, godsdienst met het private. Als het maar zo simpel was! Alsof religieuze levenskeuzes geen enkel gevolg voor het sociale leven hebben. Niets is bijvoorbeeld persoonlijker dan de beroepskeuze. Toch kan men die keuze nooit loskoppelen van het maatschappelijke nut. Het maakt in de samenleving inderdaad wat uit of je politiker, voetballer, bakker of predikant wordt. De levensbeschouwelijke keuze is privé. De gevolgen van die keuze hebben op één of andere wijze echter altijd een maatschappelijke dimensie. Anders zouden de felle bestrijders van de levensbeschouwelijke invloed in het publieke leven zich ook niet zo druk maken! Wie dat beseft, nuanceert het hoofddoekendebat. De kwestie is namelijk of men bijvoorbeeld in openbare functies blijk mag geven van privé-overtuigingen, of niet. En hoe zich dat verhoudt tot de maatschappelijke functie. Het kan best zijn dat een lerares Grieks en Latijn geen hugenotenkruis mag dragen om de neutraliteit van haar onderwijs niet te schaden. Of dat haar vriendin geen hoofddoek mag dragen om de neutraliteit bij het afleveren van een bouwvergunning niet te schaden. Maar dan moet men daar wel eens goede argumenten bij geven. Of is het debat er vanuit een valse neutraliteit eerder op gericht om de rol van het levensbeschouwelijke in het samenleven van mensen te ontkennen? Laat men ook dat dan maar meteen eerlijk zeggen.

Dr. Guy LIAGRE is synodevoorzitter.

Oecumene: middel of doel ?

100 jaar gebedsweek voor de eenheid

Dick WURSTEN

Waar staan we na een eeuw bidden om de eenheid ?

Aan de basis staan we heel dichtbij elkaar, vooral daar waar de christelijke kerken beseffen dat de vanzelfsprekendheid van het eigen bestaan voorbij, voorgoed voorbij, is. In een radicaal pluralistische samenleving, die de westeuro-

pese is geworden, is géén enkele levensbeschouwing nog vanzelfsprekend en kan geen enkele levensbeschouwing (ook de atheïstische niet, èn dat was wel de verrassing van de afgelopen decennia) zich nog permitteren om zich in de ivoren toren van het eigen gelijk te verschanzen. Of beter: ze kan dat wel doen, maar zal dan merken dat ze haar maatschappelijke relevantie verliest: *preaching to the converted*.

Hoe evalueer je de toenadering tussen de christelijke kerken vanuit dit perspectief?

Nu de kerken meer en meer in de marge van de samenleving zijn terechtkomen, of – vooruit, laten we optimistisch wezen – in het middenveld moeten strijden om hun plaats te behouden, is het goed om nuchter te zijn en te beseffen dat iedereen die in de verdediging gedrongen wordt, van nature op zoek gaat naar bondgenoten, partners. Oecumenische contacten worden gezocht, niet omdat men het zo graag wil, maar omdat het strategisch verstandig is. Nu, nu het slecht gaat, komt het goed uit, dat er ook nog verwanten zijn: eendracht maakt tenminste nog een beetje macht, en samen staan we sterker dan alleen. Het is vaak vanuit een defensieve houding, dat men zich verenigt. (Is het bij de binnen protestantse oecumene anders?) Heel vaak zit er zelfs een protectionistische kant in: het vrijwaren van verworven rechten of het behoud van bepaalde instituten. Soms zit er een aanvallende ondertoon in van

verzet tegen een andere levensbeschouwing of religie die zich breed maakt (voorheen was dat vooral “de vrijzinnigheid”, nu is dat vaak “de oprukkende islam”).

Zijpaadje

Als je van interkerkelijke of christelijke oecumene overstapt op interreligieus overleg, dan ontdek je vaak een soortgelijke pragmatische (strategische) achtergrond. Het gaat maar zelden om echte interesse in de andere godsdienst, bijna altijd is er een hoger doel (meestal iets moois en ver wegs: de “wereldvrede”). Je vraagt je dan wel eens af: wat zou het meer laag-bij-de-grondse doel zijn? Hoe dat ook zij: wat wij onszelf niet moeten wijs maken (of laten wijs maken), is dat we als godsdiensten “toch allemaal voor hetzelfde staan”, om nog maar te zwijgen van het nog dommere “dat alle godsdiensten eigenlijk gelijk zijn”. Noch dat laatste, noch dat eerste is waar. Wie dat stelt, kent geen enkele godsdienst of levensbeschouwing ècht. Godsdiensten hebben natuurlijk hogere doelen, en hechten dus veel belang aan waarden en normen, maar zowel de definitie van die hogere doelen als de vaststelling van de rangorde van waarden en normen verschilt nogal per godsdienst of levensbeschouwing, alsmede de bijbehorende ideeën over de “weg waarlangs” die dan zouden moeten worden bereikt. Deze verschillen zijn voor een groot stuk echte verschillen en behoorlijk moeilijk onderling verzoenbaar. Niet alleen leiden niet alle wegen naar Rome, maar de verschillende wegen die de godsdiensten uittekenen, leiden ook niet naar hetzelfde paradijs. Ik hoef er geen plaatje bij te tekenen, hoop ik.

Terug naar de oecumene

Los van het pragmatische aspect, is het ook gewoon echt waar dat veel christenen ontdekt hebben dat men veel meer gemeen heeft dan men vroeger dacht en men is blij dat de christelijke familie zo veel groter en bonter is. Kerkelijke structuren reageren natuurlijk veel trager op zulke vaststellingen, maar zijn wel degelijk gevolgd. De meest spectaculaire bocht in de oecumene blijft *Vaticanum II*, waar de roomskatholieke kerkleiding protestanten van “ketteren en schismatieken” in één klap heeft gepromoveerd tot “kerkelijke gemeenschappen”, die ook in de waarheid delen (zij het partieel). Je kunt betreuren

dat het daarbij gebleven is, maar laten we de winst die hier geboekt is, niet gering-schatten.

Bekijk je echter dezelfde samengroeiing met een iets afstandelijkere bril, gevoelig voor een verschil, dan bespeur ik in veel *officiële* oecumenische bijeenkomsten meer en meer de tendens om de oecumene te gebruiken als middel om het *eigen geluid* te versterken, en niet meer als doel. Als bepaalde deelnemers een ander geluid willen laten horen, of nuances in het discours willen aanbren-gen, dan wordt dit gedrag soms als on-oecumenisch bestempeld. We moeten toch met één stem spreken, zegt men dan. Zeker, maar dan moet de boodschap wel de juiste zijn en zal het geluid vaker *meerstemmig* zijn, dan uniform. Persoonlijk zou ik het erg jammer vinden als oecumene op deze wijze geïnstrumentaliseerd zou worden. Het elkaar zoeken, niet als middel om iets te bereiken, maar als doel, d.w.z. om elkaar te vinden, de ander te leren waarderen (in zijn anders-zijn dus), moet een voornaam element blijven in de oecumenische beweging. Het honoreren van het verschil is daarbij een onopgeefbare component, juist omdat we met die verschillen zullen moeten leren leven.

Ds. Dick WURSTEN is predikant te Genk.

100 jaar “Eenheid van de christenen”

“Bid onophoudelijk” (1 Tess. 5: 17)

De Week van gebed voor de eenheid van de christenen in 2008 is tevens de viering van de 100ste verjaardag van de instelling van de vroegere ‘Octaaf voor de eenheid van de Kerk’. Achter de naams-verandering gaat een hele geschiedenis schuil van de wijze waarop het gebed voor christelijke eenheid zich heeft ontwikkeld.

De oecumenische traditie - het zoeken naar toenadering tussen de christelijke kerken - is nog jong. Na vele eeuwen van verdeeldheid en systematisch wantrouwen, ontloek in het midden van de achttiende eeuw in sommige protestantse kringen een schuchter verlangen naar een hernieuwde eenheid onder christenen.

Het was de Amerikaanse anglicaanse geestelijke Paul J. Wattson (1863-1940) die in 1908 het initiatief nam voor de allereerste ‘Internationale Bidweek’. In Europa kon hij daarvoor rekenen op de enthousiaste steun van de Franse priester Paul Couturier.

Toch zou het nog vele tientallen jaren duren vooraleer dit streven meer algemeen zou worden.

Langs katholieke zijde moeten we nog wachten op het tweede Vaticaanse concilie om van een echte oecumenische beweging te kunnen spreken. Er waren weliswaar al vroeger geïsoleerde initiatieven genomen. Zo zijn er de Mechelse Gesprekken geweest tussen katholieken en anglicanen, tachtig jaar geleden beëindigd. Maar een echte doorbraak kwam er pas met het conciliedecreet Unitatis redintegratio. En enkele jaren later, in 1968, organiseerden het Secretariaat voor de eenheid van de christenen (nu Pauselijke Raad voor de bevordering van de eenheid van de christenen) en de Wereldraad van Kerken, die de meeste andere christelijke kerken groepeerde, voor het eerst gezamenlijk de gebedsweek.

Was oecumene aanvankelijk een zaak van hooggeplaatste vertegenwoordigers en theologen, de beweging raakte, mede onder invloed van de jaarlijkse gebedsweek, stilaan breder vertakt en gelovigen aan de basis gingen zich voor elkaar interesseren.

Voor velen in onze contreien werd die week van 18 tot 25 januari een unieke gelegenheid om daadwerkelijk in contact te treden met gelovigen van andere christelijke kerken. Men leert elkaar stilaan beter kennen en waarderen. Er groeien persoonlijke vriendschappen. En waar theologische gesprekken soms stroef verlopen, blijken die contacten de noodzakelijke smeeroil om de relaties te blijven onderhouden.

Aan de basis groeien gezamenlijke initiatieven, van Bijbelweken en jongerenkampen tot diaconale projecten voor mensen in armoede, drugspreventie en begeleiding van aidspatiënten. Ook de hoge vertegenwoordigers van de kerken erkennen volop de waarde van lokale initiatieven. Vanaf 1975 vertrouwen ze de voorbereiding van de jaarlijkse gebedsweek toe aan lokale oecumenische groepen over de gehele wereld.

(Samengesteld uit o.m. Mechelse Internetberichten).

De bruggen niet verbranden...

Het oecumenische avontuur is nog niet ten einde. Integendeel. De honderdste verjaardag van de Gebedsweek voor de Eenheid van de Christenen wordt in januari 2008 gevierd. We vroegen de synodevoorzitter dr. G. Liagre om een protestantse reactie.

Rome en Reformatie

Met 3000 waren we (orthodoxen, anglikanen en katholieken) enkele maanden geleden, in een poging om in Sibiu (Roemenië) de Europese oecumene een nieuwe dynamiek te geven. Het oecumenisch avontuur, geboren rond de eeuwwisseling van de 19de en de 20ste eeuw, gaat immers nog steeds door. Ondanks het feit dat de officiële oecumenische relaties – zie de pauselijke documenten van de laatste tijd – soms op een dieptepunt lijken te zitten. Steeds breder gaapt de kloof tussen het officiële Roomse instituut en de oecumenisch geëngageerde gelovigen. Bij het uitsterven van een grensverleggende post-conciliaire pioniersgeneratie, heeft de oecumene met Rome daarom behoefte aan een tweede adem. De jongste pauselijke verklaringen zijn ongetwijfeld vingerwijzingen naar de pinkstergemeenschappen (ook door de protestantse kerken niet écht als kerken maar eerder als bewegingen benoemd) die overal de kop opsteken. Maar de protestantse oecumene, die naar mijn besef nooit zo goed was, deelt in de klappen. Vier belangrijke thema's houden de Europese oecumenische dialoog volgens mij momenteel bezig. Er valt uiteraard veel meer over te zeggen, maar persoonlijk zie ik voor de Verenigde Protestantse Kerk in België als één van de Europese oecumenische spelers vier belangrijke actieterrinen.

De nieuwe generaties

Om te beginnen de vraag hoe de nieuwe generaties te motiveren voor het oecumenisch avontuur? Mondialisering verplicht. Maar één van de paradoxen is dat politieke instituties en godsdiensten zich juist steeds meer in zichzelf terugplooiën. Die reflex van zelfbevestiging van de eigen – vaak vlottende – identiteit is algemeen, zowel in de politiek als in de religie. Anderzijds – we leven in een tijd van paradoxen – lijkt de interreligieuze dialoog de plaats van de kerkelijke oecumene over te nemen. Hoe de oecumenische dialoog, waarbij gemeenschappen balanceren tussen opsluiting in hun eigen wereldje en een volstreekte gelijkschakeling van alle religies, stimuleren? Bij inhoudelijke oecumenische bijeenkomsten – ik spreek niet van Taizé- en an-

dere vieringen die eerder in de liturgische sfeer thuishoren – ontmoet ik vooral ouderen. Hoe kunnen we de nieuwe generatie warm maken voor dat boeiende avontuur van dialoog, samenspraak, oecumenische discussie over de grondvragen van geloof en leven? De vraag hoe in de toekomst het evenwicht te houden tussen een openheid naar andere christelijke godsdiensten en de interrelieuze dialoog, is niet nieuw. De Romantiek aan het begin van de negentiende eeuw – ook die periode volgde op een tijd van strakke, strenge en weinig buigzame kerkelijke regels – worstelde er al mee. De geschiedenis herhaalt zich dus, maar met vernieuwde kracht.

Nieuwe oecumenische spelers

De steeds groeiende evangelische wereld is verdeeld in twee kampen. Enerzijds zijn er die de oecumenische dialoog ambiëren. Anderen ontdekken er een duivelse samenzwering van occulte kerkelijke machten in. Internationaal is er nochtans de wil van zowel de katholieke als de protestantse kerken om in dialoog te treden. Baptisten, adventisten, leger des heils, sommige pinksterkerken en methodisten werken hieraan actief mee. De methodisten ondertekenden vorig jaar in Seoul – ook de VPKB was hierbij betrokken – het Luthers-Rooms consensusdocument over de rechtvaardigingsleer. Van baptistische zijde is er met de katholieke kerk een gesprek gaande over Maria en er verscheen enkele jaren geleden met de protestantse kerken een gemeenschappelijk studiedocument over de doop. Het werd door de VPKB aan de Unie van baptisten overgemaakt. We stellen vast dat in meerdere partnerkerken van de VPKB steeds meer mensen hoger academisch theologisch onderwijs volgen, wat het Belgisch interkerkelijk debat in de komende jaren ongetwijfeld ten goede zal komen.

Gemengde gezinnen

Het gegeven is zeker niet nieuw. Maar de situatie is veranderd. In de zestiger en zeventiger jaren bestonden op vele plaatsen oecumenisch samengestelde gezinsgroepen.

In het Brusselse vormde deze arbeid zelfs één van de speerpunten van de oecumenische arbeid. Hoewel negen op de tien protestanten tegenwoordig een niet-protestantse partner kiezen, is de situatie veranderd. De oecumenische bezinningsgroepen bestaan niet meer en iedereen fabriceert eigen oplossingen. De vraag of protestantse kerken – ook in België – hieraan misschien niet té weinig aandacht hebben besteed is onze aandacht zeker waard.

Het gemeenschappelijk getuigenis

Tenslotte staan de kerken samen voor enorme uitdagingen, ver uitstijgend boven het oecumenisch probleem van de dialoog tussen kerken. Het christendom verloor in Europa zijn vanzelfsprekendheid en de christelijke waarden deemsteren weg. Of daar nog iets valt aan te doen, is een vraag die de kerken niet kunnen oplossen. Wat ze wél weten is dat als er een oplossing is, dan slechts als gezamenlijk project. Niet zozeer om eigen kerkelijke, ethische of morele standpunten te verdedigen, maar om een dam op te werpen tegen een consumentgerichte cultuur die spiritualiteit, nood aan bezinning en reflectie over de fundamentele levensvragen steeds meer verdringt. Een samenleving die christofoob dreigt te worden, bang voor het gesprek over Christus. Kerken en geloofsgemeenschappen moeten samen zoeken naar dragende waarden voor een samenleving van de toekomst. Want het is één wereld of géén wereld.

De gebedsweek 2008

Dat brengt ons bij de Gebedsweek voor de eenheid van christenen. Men viert ze ieder jaar over de hele wereld, op initiatief van de Wereldraad van Kerken en de Pauselijke Raad ter bevordering van de Eenheid van Christenen. De 100ste Gebedsweek voor de Eenheid is voor alle kerken de uitdaging om de verbondenheid in Christus opnieuw tot ons door te laten dringen, dat te vieren en te beleven. En er ook de gepaste maatschappelijke conclusies uit te trekken.

Hoe concreet dat is, blijkt uit het thema van deze gebedsweek 2008: “bid onophoudelijk” (1 Tess. 5:17). Deze tekst is onderdeel van een reeks aansporingen, waarmee Paulus de gemeenschap bemoedigt om te leven vanuit haar door God gegeven eenheid in Christus, om in feite te zijn wat zij in principe reeds is: het ene lichaam

van Christus, zichtbaar één op die plaats. Het materiaal komt dit jaar uit de Verenigde Staten, de bakermat van de oecumenische gebedsweek. Het werd voorbereid door een oecumenisch samengestelde groep christenen, die bijeenkwam in Graymoor, de plaats waar Paul Wattson in 1908 de gebedsweek lanceerde. Paul Wattson was predikant in de Episcopale (= anglicaanse) Kerk en medeoprichter van het Genootschap voor Verzoening in Graymoor (Garrison, New York) in de Verenigde Staten. Precies zestig jaar later, in 1968, werd het materiaal voor de Week van gebed voor de eenheid van de christenen voor het eerst gezamenlijk voorbereid door de Wereldraad van Kerken en de Pauselijke Raad ter bevordering van de eenheid van de christenen.

De voorlopers van de Week van gebed voor de eenheid van de christenen brengen ons overigens al terug naar het midden van de 19e eeuw. Het belang en de noodzaak van gebed, en met name het gebed voor eenheid onder de verdeelde christenen, werd benadrukt in een aantal uiteenlopende kerkelijke bewegingen en kringen - waaronder de Oxford beweging, de Evangelische Alliantie (wie weet nu nog dat de evangelische alliantie in België reeds in de negentiende eeuw werd opgericht vanuit de constituerende kerken van de VPKB?) en diverse gebedsinitiatieven van vrouwen. Paul Wattson heeft echter het gebedsoctaaf (8 dagen gebed) bedacht en is ermee begonnen. Oorspronkelijk om alle schapen terug naar de ware schaapstal – Rome – te leiden. Dat hing toen in de lucht, de engelse kardinaal John Henry Newman was immers een bekeerde anglicaan). Dat is ondertussen natuurlijk veranderd. Om dat te bewijzen, werken de Belgische Christelijke Kerken aan een doopovereenkomst die door alle partners – toe nu toe waren dat alleen de protestanten en de katholieken – kan worden ondertekend. We zullen er nog niet in slagen om dit in de gebedsweek ook concreet gestalte te geven door het plechtig ondertekenen van een verklaring. Dat is echter wel de uitdrukkelijke wens van alle oecumenische partners in België, die echter eerst nog hun kerkelijke verantwoordelijken moeten raadplegen.

Dr. Guy LIAGRE is synodevoorzitter van de VPKB.

Kerst en de jeugd van tegenwoordig

Een rare combinatie denkt u? Misschien, maar proef dan even van dit kerstgerecht.

Een gemarineerd stukje kerkelijke actualiteit op een bedje van wereldlijke alledaagsheid, gekruid met bevindingen van de jongerensynode. Smakelijk.

Kerst

In de voorbereidingstijd op dit feest hoorden we Jesaja nog zeggen: "De Redder zal komen." Inderdaad, maar wel in de gedaante van een kind. En meteen staan wij daar als volwassenen rond de kribbe met onze verwachtingen van vredevorst, koning van het Rijk Gods, ... Terwijl God zich openbaart in een kind. Een kind dat ook dit jaar opnieuw in onze handen gelegd wordt. Een kind dat ons aankijkt en vraagt om het met liefde te omringen. God roept ons opnieuw op om warm te worden vanbinnen en liefde te betonen aan dat kleine, hulpeloze kind. Het kind dat symbool staat voor elk ander kind, en elke andere kleine of kleingemaakte mens.

De jeugd van tegenwoordig

Een bekende woordengroep die al eeuwen meegaat en hoe langer hoe negatiever klinkt. Zo komt de jeugd alsmaar slechter in het daglicht van de media te staan.

Van de speelpleinwerking die te veel lawaai maakt over 'bashing' en 'steaming', via amok makende jongeren tot MP3-moorden en slachtpartijen op scholen. Het antwoord blijft dan ook niet uit. Repressie onder de vorm van jeugdinstanties en jeugdgevangenen sieren de frontpagina's.

Je zou bijna vergeten dat 95 % van de jongeren een gewoon bestaan leidt dat weinig verschilt van de jeugd van vroeger. Een bestaan van opgroeien, zich losmaken en wankelend op de eigen benen een weg zoeken in deze pluralistische multiculturele wereld met zijn vele mogelijkheden en kansen. Gelukkig is de tegenbeweging ingezet. Kent u de OK Generation? Neem dan eens een kijkje op <http://www.theokgeneration.com/>. Een initiatief van Pieter Laridon om te laten zien dat jongeren heel wat positiefs in hun mars hebben. Hij ziet vanuit zijn eigen ervaringen met jeugdwerking in de sport de positieve drive bij jongeren. Die gedrevenheid en creativiteit merken wij ook in 'Op Vrije Voeten' bij de enthousiaste deelnemers en bij de spontane inzet van de vele vrijwilligers in onze organisatie.

De kerk en de jeugd

Daar zitten ze dan in je kerk, vooraan op de bank of verspreid bij de ouders. Ze kijken je aan met hun ondeugende ogen. Hebben het moeilijk om altijd te luisteren naar je toffe verhaal. Ze proberen die jeugdige ener-

gie te kanaliseren op allerlei manieren. Soms leuk, soms ergerlijk. Hoe gaat de zwangere kerk om met de haar toevertrouwde kinderen in haar schoot? Heeft ze een toekomst voor hen klaar van zo moet en zal het zijn? Of is het er een van samen op weg gaan in deze nieuwe steeds veranderende wereld?

OP VRIJE VOETEN

Sommige kerken voelen zich misschien als Zacharias en Elisabeth. Zonder toekomst, zonder hoop, zonder jeugd. Maar ook zij kunnen met stomheid geslagen worden als ze hun kerkdeuren openstellen voor jongeren of de stap naar hen toe zetten.

Andere kerken zijn de weg ingeslagen van een jeugd-pastor of een jeugdoudersring. Dat is heel fijn, als zij er samen met de jongeren een plaats krijgen in het grote geheel van samen kerk-zijn. Wanneer de kerk zich door die jeugdigheid laat inspireren en een stukje meebeweegt. Laat deze enthousiaste mensen echter geen zijspoor worden van de kerk, waar ze met de jeugd hun gangetje mogen gaan, naast de kerk.

Neem in deze kersttijd even een moment van bezinning. Denk na met de jongeren over hoe we als kerk rond de kribbe van de jeugd van tegenwoordig staan. Praten we mee met de media, of gaan we samen hand in hand op zoek naar een Messiaanse toekomst?

'Op Vrije Voeten' wil zeker meewerken en de kerken met veel en zonder jeugdervaring steunen in het op weg gaan met jongeren in de kerk. Laat ons jullie ervaringen, vragen en noden kennen op onderstaand vertrouwd adres.

Op Vrije Voeten vzw

Peter Van Cleemput

Zénobe Grammestraat 34

2018 Antwerpen

03/226.91.95

info@opvrijevoeten.be

Leerhuizen

In januari komt de nieuwe brochure van Motief uit. Hier alvast een voorproefje.

Marcus : een nederlaag als evangelie

Het exodusverhaal uit het oude testament is geen simpel succesverhaal. Het land van melk en honing word je ontnomen. Banneling word je. Die nederlaag in de ogen kijken wordt een anders willen geloven. Zo was het voor het volk Israël in de Babylonische ballingschap.

“Evangelie van Jezus Messias” : zo vangt Marcus aan. Net op dat ogenblik dragen Romeinse legers in een triomftocht de schatten van de verwoeste tempel in Rome binnen. Dat is hùn evangelie : “Israël is platgewalst, wij zijn de sterkste !” Wat betekent in die netelige positie je geloof in Jezus Messias uitspreken ? Marcus’ verhaal is evenmin een succesverhaal. Lees het einde maar! De vrouwen vluchtten weg van het graf. Ze zwegen want ze waren bevreesd. “Een Messias die sterft aan het kruis.” Is die nederlaag geen kracht tot leven geworden ?

Begeleiding: dr. Egbert Rooze
Datum: Dinsdag 22 januari 2008, van 19.30 tot 21.45u
Plaats: St.-Pietershoek, Einde van Baron du Fourstraat, Turnhout
Deelnameprijs: € 2 (in het kader van de Oecumenische Bijbelavonden van de TuRK)

Jëhôsja‘ / Ièsous / Isa à Jezus Leerhuis Tenach-Bijbel-Koran

Een leerhuis voor al wie met de ‘heilige schriften’ van Jodendom, christendom en islam wil kennismaken via teksten en verhalen. Deze reeks focust op Jezus en wat we over hem leren in de verschillende bronnen.

In een groep van 10 tot 15 mensen bestuderen we verhalen uit de Joodse tenach, de christelijke bijbel en de islamitische Koran. We lezen de teksten, bestuderen hun literaire achtergrond en proberen hun betekenis verder uit te diepen. In een volgende stap brengen we de verhalen met elkaar in dialoog en proberen tot de kern door te dringen. Op die manier krijgen we ook een beeld van de eigenheid van de verschillende tradities.

Begeleiding: Arseen De Kesel en ds. Lianne de Oude
Data: 6 woensdagen: 23 januari, 27 februari, 12 maart, 23 april, 21 mei, 18 juni 2008, 19.30 -22.00u
Plaats: Protestantse kerk, Kuringersteenweg 81, 3500 Hasselt
Inschrijvingen: 011/82 33 80 of lianne.deoude@scarlet.be
Deelnameprijs: € 3 per avond

*Inlichtingen en Informatie bij Motief vzw : Hanna Mampuyts (motief.hanna@skynet.be) en
 Eefje van der Linden (motief.vvwerk@skynet.be)
 Tel. 02 510 61 62*

(Zie ook volgende bladzijde)

Leerhuizen

“Houd moed: ik heb de wereld overwonnen”

Johannes' getuigenis voor morgen

Tijdens vier zaterdagvoormiddagen wagen we ons aan een dieptelesing van het evangelie van Johannes. We proberen de eigenheid van de evangelist te doorgronden en we gaan op zoek naar zijn boodschap en naar de manier waarop die vandaag begrepen kan worden.

Ds. Ina Koeman neemt ons mee doorheen de eerste hoofdstukken, te beginnen bij de bekende proloog van Johannes. Zo brengt zij de eigenheid van Johannes voor het voetlicht aan de hand van Joh 1-4. Bart de Bakker, medewerker van Stadspastoraat Antwerpen, zal de uitvoerige afscheidswoorden belichten zoals die in Joh 13-17 klinken. Dr. Egbert Rooze neemt het lijden en de opstandingsmotieven voor zijn rekening, met aandacht voor het leerhuis van Lazarus. En pastoor Paul Scheelen zal de reeks op 23 februari afronden met het verwerken van de kernthema's in een werkbaar geheel voor al wie zelf met Johannes in groep aan de slag wil.

<i>Begeleiding:</i>	Ina Koeman (2/02), Bart de Bakker (9/02), Egbert Rooze (16/02), Paul Scheelen (23/02)
<i>Data:</i>	4 zaterdagen 2, 9, 16 en 23 februari, telkens van 9.30 u tot 12.30 u
<i>Plaats:</i>	Stadspastoraat Antwerpen De Loodsen vzw, Sint-Jacobsmarkt 43, 2000 Antwerpen
<i>Inschrijven:</i>	De Loodsen Vzw 03 234 05 11 of info@deloodsen.org
<i>Deelnemersprijs:</i>	€16 voor de hele reeks

Hoe groen is vooruitgang?

Wat is de betekenis van de spijswetten, toen en nu?

Een aantal sprekers wil op dit onderwerp ingaan. O.a. werken mee: dr. J. Boersema, dr. A. Ljamai, drs. M. van Meekeren -Vonk, dr. J. De Tavenier, ds. H. Wilmink en dr. Bloeme Evers-Emden.

Een van de belangrijke punten vormt de relatie tussen vooruitgang en milieu. Hoe zijn duurzaamheid en kwaliteit

te garanderen? Wat kunnen we met de “oude” spijswetten? Wat valt er te leren uit het joodse en islamitische gedachtegoed en van diverse kloosterorden en leefgemeenschappen? Wat mogelijk nog belangrijker is: Hoe kan het geleerde leiden tot gedragsveranderingen bij mensen?

Dinsdag voor het grote publiek

Bij de opzet van de tweedaagse studieconferentie van de ACJCB over de voedingsregels - waarvoor moet worden ingeschreven - is de voordracht van dinsdagavond bedoeld voor het grote publiek.

Op dinsdagavond 5 februari 2008 om 19.30 uur spreekt Dr. Bloeme Evers-Emden over “Wat is de betekenis van de Joodse spijswetten, toen en nu?” en zal reageren Dr. J. Boersema, gevolgd door discussie

Plaats: Theologisch- en Pastoraal Centrum, Groenenborgerlaan 149 te Antwerpen, achter Middelheim, hoek Beukenlaan, te bereiken vanuit Centraal Station met bus 27 en vanuit Berchem Station met bus 21.

Plaats : Theologisch en Pastoraal Centrum
Groenenborgerlaan 149,
2020 Antwerpen-Wilrijk.

Inschrijving: deelnemers uit België betalen € 95 ter plaatse, maar sturen wel het opgavenformulier (verplicht) naar C. Breeman, Vondelplantsoen 2, 6445 AM Brunssum, Nederland.

Meer info : Wie niet overnacht betaalt € 75 Euro
Antwerpse Contactgroep op woensdag-
namiddag van 14 tot 17 uur : 03.454.40.15 of
vzw Motief 02 510 61 62
info.motief@skynet.be

De oudste zoon en de engelen in de hemel

Jezus en de Rabbijnen (10)

Peter TOMSON

Verhalen van twee zonen zijn van alle tijden en plaatsen, met heel dat spel van afgunst en macht, en vooral van rivaliteit ten opzichte van de vader: Izaäk en Ismaël, Jakob en Esau, Mozes en Aäron... en, natuurlijk, Jezus' bekende gelijkenis. Vermoedelijk willen de meeste lezers van het Nieuwe Testament zich het liefst herkennen in de jongste zoon, de verloren zondaar die door zijn vader wordt teruggevonden. Dat was echter hooguit de helft van wat Jezus bedoelde.

Of Lucas. Want het is Lucas, die met zijn zorgvuldige en subtile hand de gelijkenis voor ons monteert in zijn vijftiende hoofdstuk, na de kleine gelijkenissen van 'Het verloren schaap' en 'Het penningske der weduwe'. En in het eerste vers vertelt hij de aanleiding: de Farizeeën monkelden omdat Jezus tollenaars en zondaars ontving en met ze at. Dan krijg je eerst die twee gelijkenissen van 'gevonden voorwerpen', met de moraal: de engelen in de hemel zijn blij om één zondaar die zich bekeert, méér dan om 99 rechtvaardigen die zogenaamd geen behoefte hebben aan bekering. Dat kunnen de Farizeeën alvast in hun zak steken.

Maar dan komt de meesterlijke gelijkenis van de Verloren zoon, met die oudste broer die altijd wèl doet wat zijn vader vraagt, en zonder morren. Hoe begrijpelijk, dat hij het niet kan hebben dat 'die broer van hem' (vgl. Luc. 15:30), na heel zijn erfdeel te hebben verkwaanseld, wordt ontvangen als een vorst. En bij die afgunst, daar wil Jezus - pardon, Lucas - ons hebben.

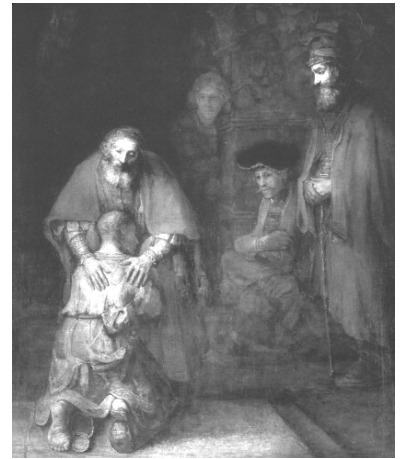
Lucas besteedt niet alleen veel aandacht aan Jezus' verhouding met de Farizeeën, die voorgangers van de rabbijnen; Lucas toont ook de nuances van hun verhouding op een manier waar de andere evangelisten niet aan kunnen tippen. Alleen bij Lucas lezen we dat Jezus gaat eten bij Farizeeën, tot driemaal toe zelfs. Alleen bij Lucas komen Farizeeën Jezus waarschuwen voor zijn leven, omdat Herodes Antipas achter hem aan zit (Luc. 13:31). Maar we horen bij Lucas ook dat Jezus de Farizeeën 'geldzuchtig' vindt (16:1) en, in ons hoofdstuk, moralisten die hem verwijten dat hij met tollenaars en zondaars eet. Lucas' beeld van de Farizeeën is 'waarschijnlijk', dat weten we door vergelijking met Flavius Josephus en de rabbijnse literatuur. Ook Lucas' beeld van Jezus krijgt daardoor 'waarschijnlijkheid'.

De literatuur van de rabbijnen bevestigt dat. Aan Antigonos uit Socho, begin 2e eeuw v. Chr., schrijven zij de gelijkenis-spreuk toe: 'Weest niet als knechten die hun heer dienen om loon te ontvangen, maar weest als knechten die hun heer dienen om géén loon te ontvangen, en

laat de vreze des Hemels op jullie zijn' (Spreuken der Vaders 1:3). Dus: wij moeten God vrezen en zijn wil doen, zonder met de verdienste te rekenen. Zoals David Flusser heeft laten zien (*Tussen oorsprong en schisma*, 61-80) behoorde Jezus tot de joodse leraren die, inplaats van de vreze, de liefde tot God benadrukten. De gelijkenis van de 'oudste zoon', die Flusser overigens niet noemt, drukt precies die boodschap uit: Heb God lief en doe zijn wil, zonder je om je beloning te bekommeren.

Met de 'oudste zoon' doelde Lucas (en dus waarschijnlijk Jezus zelf) op de Farizeeën. Dat zijn de trouwe leden van de gemeente die er elke week zijn, die altijd te vinden zijn voor hand- en spandiensten, en die ruimshartig hun kerkelijke bijdrage betalen. En hij roept ze op, 'die broer van hen' te zien door de ogen van hun vader. Alles doen ze goed, deze trouwe zonen en dochters, alleen moeten ze hun ontrouwe broer nog leren *zien zoals de Vader hem ziet*: als een mens die verloren was en weer is teruggevonden, die 'dood was en weer levend is geworden'.

In dit laatste komt het beslissende element naar voren: *verwondering en dankbaarheid*. De terugkeer van een verloren gewaande medemens is een wonder, het is 'als een opstanding uit de doden'. Anders gezegd: het mysterie van de opstanding gaat over het wonder van het leven. Ook dat kunnen we van de rabbijnen leren, als we het niet al van Paulus wisten (Rom. 11:25). Bij het weerzien na een lange reis of na een lang ziekbed zeggen de rabbijnen: 'Gezegend Hij die de doden doet herleven!' (Bab. Talmoed, Berachot 58b). Ze zeggen het de engelen in de hemel na.

De verloren zoon van Rembrandt

Studiefonds : Ik help een kind

Dit is de naam van het studiefonds van de Coördinatie Kerk en Wereld.

Daaruit ontvangen jongeren van de Presbyteriaanse Kerk in Rwanda financiële steun voor hun secundaire studies.

Vele donateurs geven al jaren trouw. Met nieuwe donateurs zijn we erg blij. En met elke eenmalige gift! Giften kunt u storten op rekeningnummer 125-9302045-30 van Protestantse Solidariteit o.v.v. 'Ik help een kind' (fiscaal attest vanaf 30 Euro)

Contactpersoon

Jean Lenders
tel. 03-666.24.99

E-mail:

ikhelpeenkind@hotmail.com

Jong zijn

Jong zijn is geen bepaalde periode in het leven, het is een geestesgesteldheid. Het is niet een zaak van een gezonde blos, rode lippen en lenige knieën. Het heeft met onze wil te maken, het is een eigenschap van de verbeelding, een emotionele kracht. Het is de frisheid en koelte van diepe levensbronnen.

Jong zijn betekent een aangeboren overwicht van moed over verlegenheid, van zin voor avontuur over gemakzucht. Bij een mens van vijftig jaar komt dit meer voor dan bij een mens van twintig.

Niemand is alleen maar oud door een bepaald aantal jaren te leven. Mensen worden oud door hun idealen vaarwel te zeggen. Jaren doen je huid rimpelen, maar je enthousiasme opgeven rimpelt je ziel. Zorg, twijfel, ook twijfel aan jezelf, vrees en wanhoop – dat zijn de lange, lange jaren die het hart doen neerbuigen en die een bloeiende geest tot stof doen wederkeren.

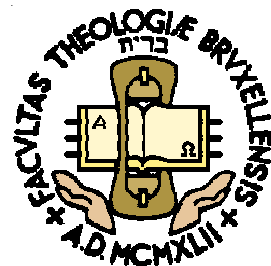
Of men nu zestig is of zestien, in elk mensenhart ligt er het lokkende wonder, de zoete verwondering over de sterren en de dingen en gedachten, de onverschrokken uitdaging van gebeurtenissen, de nooit falende kinderlijke honger naar wat er gaat komen en de vreugde van het levensspel. Je bent zo jong als je hoop en zo oud als je wanhoop.

In het diepste van je hart staat een altijd groene boom, die liefde heet. Zolang deze boom bloeit, ben je jong. Wanneer deze boom afsterft, ben je oud. In het diepste van je hart staat een radiozender. Zolang deze boodschappen van schoonheid, hoop, vreugde, grootsheid, moed ontvangt en kracht van de aarde, de mensen en de oneindigheid, zolang ben je jong.

Wanneer de zender uitvalt en het diepste van je hart bedekt met de sneeuw van cynisme en het ijs van pessimisme, dan ben je oud geworden, zelfs al ben je nog maar twintig, - en moge God dan genade hebben met je ziel.

Anoniem

Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid

Stem van het boek

Het driemaandelijks boekentijdschrift van de FPG, *De stem van het boek*, verschijnt weer eind december. Naast besprekingen van tientallen boeken op theologisch, filosofisch, cultureel en historisch terrein is er een hoofdartikel van prof. Peter Tomson, getiteld: "Nieuwe publicaties over het oude Jodendom." Abonnementen en losse nummers: zie website.

Analecta

Het jaarboek van de FPG verscheen begin oktober, zoals gebruikelijk, en is te koop voor € 15 (plus € 3 porto indien toegestuurd). Behalve een mengeling van theologische studies door leden van de FPG is er een dossier met zeer interessante bijdragen aan het colloquium "Muziek en Jodendom" dat in 2003 in Brussel gehouden werd.

Inaugurele rede

Op vrijdag 25 januari 2008 (tijdstip: zie website) hoopt de nieuwe hoogleraar Oude Testament in de Nederlandstalige afdeling, prof. dr. Dorothea Erbele Küster, haar inaugurele rede te houden onder de titel: "*Mens, eet deze boekrol op*" (Ezechiël 3) *over de verhouding van schrift, taal en lichaam*."

Plaats: Museumkerk Brussel.

Na afloop (nieuwjaars)receptie.

Studiedagen

Op maandag 10 en dinsdag 11 maart zijn de jaarlijkse interdis-

ciplinare studiedagen. Thema: "*Mens en dier: eten en gegeten worden*" "*bijbelse, antropologische en ecologische noties*". Organisatie en informatie: prof. Dorothea Erbele Küster en prof. Peter Tomson. Deelname: (oud)studenten FPG en andere theologisch geïnteresseerden. Zie website.

Website

Op de website (protestafac.ac.be) kunt u nog meer actuele informatie vinden over de Faculteit en haar leden. Ook vindt u er college-uurroosters en studiegidsen.

Contact

De eigen website is te vinden op <http://protestafac.ac.be>.

Het emailadres is info@protestafac.ac.be.

**FACULTEIT VOOR
PROTESTANTSE
GODGELEERDHEID**

Secretariaat: mevrouw Anne Joué
Bollandistenstraat 40
B-1040 BRUSSEL
(bij metrohalte Merode,
Montgomery of Thieffry + 5
min. te voet)

Tel.: 02-735.67.46

Fax.: 02-735.47.31

e-mail ufpg@vpkb.be

De VGK in Zuid-Afrika, een kerk met vele toffe jongeren!

Die kerk doet al sinds 1997 hartelijk mee met de KAP-kampen. Ze hebben duizenden jongeren in hun kerk, waarvan er honderden staan te trappelen om met het KAP-kamp juli 2008 in België langs te komen.

Egbert ROOZE

Christian Youth Movement

OVV heet in ZA de 'Christian Youth Movement', afgekort CYM. De omvang is iets groter dan onze Jeugddienst: op het nationaal congres van CYM, juli 2007 te Kaapstad, waren er 600 afgevaardigden! Als ik soms een toespraak hield voor jongeren in een bepaalde gemeente, waren er minstens 20, gemakkelijk 30-40, soms ook 80 (in Kakamas) en één keer 150. Dat zijn voor Belgische begrippen getallen om 'U' tegen te zeggen. Heel tof eigenlijk.

Tof en geanimeerd

Trouwens, als je zo'n jeugdgroep bezoekt, die regelmatig samenkomt, begint het programma stevast met 'animatie'. Dat is in ZA zingen, klappen in de handen en nog eens christelijke liederen zingen. Dat kan een kwartier, 20 minuten duren. Dan komt de rest. Je wordt op deze manier 'losgemaakt', vrolijk gemaakt en iedereen doet mee. Er is niemand die zegt: *ik kan niet zingen*, en zet zich aan de kant. Nee, in de cirkel, rondlopen, zingen, klappen... het hoort er allemaal vrolijk bij. En je doet mee! Vergeet niet dat ZA veel meer een zingende natie is: in de kerk, op een politieke meeting, in de jeugdliga's: dansen, lekker bewegen, lachen en zingen. Dat is een therapie op zich!

HIV/Aids

Bij één groep (150) was ik gevraagd om over Aids te vertellen en over bijbelse wortels om met respect om te gaan met elkaar. Aids is een groot probleem in ZA. Minstens 600 mensen per dag sterven aan aids. Andere, niet-officiële, bronnen gaan tot boven de 1.000 mensen per dag die sterven !! Dat is verschrikkelijk.

Respect

Voor die 150 jongeren en hun begeleiders vertelde ik dat de bijbel de gelijkheid van man en vrouw heel belangrijk vindt. Ik gaf een voorbeeld van de reclame en hoe het inwerkt op 'gevoelens': de 18-jarige achter het stuur van een Audi C4 - en hij voelt zichzelf daar lekker zitten als de geslaagde jongen - én het meisje naast hem.

Daarbij heeft hij een gevoel: *ik kóm er wel in het leven en mijn vriendinnetje naast mij mag geluk hebben dat ze zo'n keicoole jongen kent!* Het meisje in zo'n Audi C4 gedraagt zich vaak ook 'dankbaar', terwijl de vraag naar de schulden om zo'n auto te kunnen kopen vaak helemaal niet opkomt in dit arme ZA. De reden van ongelijkheid tussen jongen en meisje is vaak het machtsverschil. Er moet meer evenwicht komen. De bijbel durfde dat al uit te spreken in die tijd, tegen de hoofdlijn in: Er zal in Christus geen onderscheid zijn tussen heer en slaaf, tussen Jood en Griek en tussen man en vrouw (Gal.3:28). De macht van de ene (de heer), de voorsprong van de ene (de Jood) of het 'natuurlijk' overwicht van de man telt niet meer, is zelfs uit den boze. Leef zo met elkaar, dat je vanuit respect, van *"de meerdere zal de mindere dienen"* uitgaat.

Muziek en spiritualiteit in de kerk

Ik heb geen VGK gezien zonder koor. Soms twee of drie, maar niet zonder! Het is een lust om dat bij te wonen. De kerkmensen hebben leren kussentjes van wel 5 cm dik, die ze in de ene hand houden om d'r met de andere lekker ritmisch op te klappen. Hoe enthousiaster ze worden, hoe harder ze klappen. Het leuke is dat ze niet alleen een tof ritme aangeven, maar er ook bij gaan staan en wiegen. Soms heeft het ook iets 'Pinksterachtigs': de Geest komt over hen, ze raken begeistert en 'voelen' de aanraking van God. *Touch me oh Lord* is één van die liederen die ze dan zingen. Wij kennen dat zo niet in de kerken en doen er wat minderwaardig over. Jongeren kennen het wél van de pop-festivals: daar worden we ook 'geraakt', gaan graag 'uit onze bol' en voelen ons 'anders, kei-tof'. Waarom dus niet wat meer in de kerk proberen? Misschien kunnen we op het aanstaande KAP-kamp ook op dit punt iets meer van elkander leren!

Vanwege een 'begeesterde' ZA-ganger,
dr. Egbert Rooze (predikant in Antwerpen-Noord)

Hun plaats was niet de herberg

Ernst VEEN

Zijn plaats is waar men niet welkom is

De voor iedereen zo vertrouwde tekst uit Lucas 2:7b ("omdat voor hen geen plaats was in de herberg"-NBG), kan volgens de Nederlandse theoloog Rochus Zuurmond ook vertaald worden als: "omdat hun plaats niet in de herberg was". Die vertaling drukt uit dat het Jezus' bestemming niet was om comfortabel en beschut te leven, ver weg van de aardse ellende. Maar dat zijn plaats en missie van begin af aan buiten de herberg was, in de harde wereld, om de mensen, daar waar de klappen vallen, nabij te zijn. Zijn plaats was daar waar men *niet* welkom is. Zijn plaats was tussen hen die in deze wereld onwelkom zijn.

Onheils machten

Een dergelijke achtergrond van wereldse hardheid, van armoede, dictatuur en machtsmisbruik, in direct verband met de komst van de Messias, is overigens geen nieuwtestamentische exclusiviteit, maar vinden we ook bij de oudtestamentische profeten, zoals bijvoorbeeld bij Jesaja. Ook zijn hoofdstuk over de geboorte van de Vredevorst, is ingebed in een ruwe context van oorlogspolitiek en tirannie. En ook bij hem is dat niet voor niets, want ook bij Jesaja geldt dat de belijdenis van de komst van de Vredevorst geen, om zo te zeggen, "vrijblijvende" religie is, maar nauw gepaard gaat met kritiek op de "onheils machten" die het in deze wereld voor het zeggen hebben. De machten die het met de mensenrechten niet zo nauw nemen: regeringen die oorlog voeren zonder zich te bekommeren om de slachtoffers, bestuurders die pacten sluiten met superstaten die slechts uit zijn op overheersing en absolute macht.

Ontmaskering van alle corrupte macht

Zo lezen we bij Jesaja, aangaande zijn profetie over de komst van de Vredevorst: "Het volk dat in duisternis ronddooft, ziet een schitterend licht (...) Iedere laars die dreunend stampte en elke mantel waar bloed aan kleeft, ze worden verbrand, een prooi van het vuur. Een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven; de heerschappij rust op Zijn schouders. Deze namen zal hij dragen: Wonderbare Raadsman, Goddelijke held, Eeuwige Vader, Vredevorst."

Op die wijze maakt Jesaja, net als later Lucas, duidelijk: de belijdenis aangaande de komst van de Vredevorst is

geen vrijblijvende zaak, maar hangt nauw samen met kritiek op en ontmaskering van de "afgoden", van alle (groot)machten die mensen klein houden. De blijde aankondiging van "een Kind ons geboren" houdt ook in: de ontmaskering van hen die zich "groot" maken ten koste van geringen. Van hen die het niet te doen is om de mens, maar om de macht. En zo is deze profetie van Jesaja, net als het geboorteverhaal van Jezus, zowel blijde boodschap als kritisch getuigenis, waarvan de essentie vormt: de aankondiging van de lichtende heerschappij van de Vredevorst en daarmee de kritiek op en de ontmaskering van alle corrupte macht in deze wereld die "in duisternis ronddooft". Daarom was zijn plaats van stonde af aan ook niet de warme beschuttende herberg, maar de harde en donkere wereld daarbuiten. Om ons temidden van die duisternis een schitterend licht te doen zien, God die omziet naar de mens en ons zal uitleiden uit de onherbergzame wereld, naar een Nieuwe aarde van vrede en recht.

Ds. Ernst VEEN is predikant te Leuven

*Het kindje Jezus in de kribbe.
Gerrit van Honthorst (1590 - 1556).*

Het zal even wennen zijn...

Sinds 1946 is Drukkerij N. de Jonge actief in hartje Brussel. Door de steeds hogere eisen die wij aan ons productieapparaat stellen, kunnen wij op deze locatie niet verder groeien en moeten wij een stukje geschiedenis achter laten.

Per 1 december 2007 verhuisden we naar onze nieuwe productieruimte in Grimbergen, waar we onze diensten verder uitbreiden en optimaliseren.

Onze nieuwe gegevens :
Grimbergsesteenweg 70-72
1850 Grimbergen
Tel. 02 204 03 90
Fax. 02 267 54 40.

We zien u graag langskomen op onze nieuwe plek waar u nu ook uitgebreide parkeermogelijkheid vindt. Met even veel plezier blijven we ook naar u toe komen.

Michel de Jonge
DRUKKERIJ N. DE JONGE N.V.

Luthers kerstboom?

Wij prijzen Luther graag, dat weet u, maar dat van die kerstboom is een al heel oude legende, een van de vele die over de reformator de ronde doen. Telkens weer krijg ik er vragen over. Nee, helaas, Luther kende de kerstboom niet. Een boom hoort buiten en kaarsen waren te duur voor zulke grappen.

Waar komt die boom dan wel vandaan? De eerste kerstboom mét lichtjes die ik vond stamt pas uit 1611, bij de oudejaarsviering van hertogin Dorothea Sybille van Silezië, een echt midwinterfeest. Aan het hof hoefde je niet op een kaarsje te kijken.

Veel aardiger is het allereerste bericht erover uit Straatsburg, 1539, waar sprake is van een boom met appels (onze kerstballen!), de levensboom waar je nu

wel de appels van mag plukken en eten, want Hij die het nieuwe leven schenkt is geboren!

Zoiets had Luther vast wel mooi gevonden, maar hij deed wat anders: in het verlengde van al die abele spelen uit de Middeleeuwen en dus ook het kerstspel schreef hij, als variant van een bekend volkslied waarbij de troubadour uit den vreemde met nieuws komt, het feestelijke 'Vom Himmel hoch da komm ich her', Gezang 133 uit het Liedboek. In de eerste zeven verzen verkondigt de engel het grote nieuws, in de volgende zeven verzen heten wij, kinderen en grote mensen, het kind welkom en in het laatste vers wensen wij elkaar een goed Nieuwjaar, want dat begon toen met Kerstmis.

En wij: een boom alleen met appels? Welnee: dat midwinterlicht heeft toch zeker door het echte kerstfeest een heel nieuwe glans gekregen?

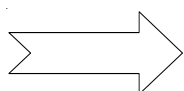
J.P. Boendermaker
Woord Dienst 21-01-2006

Algemene Kerkvergadering

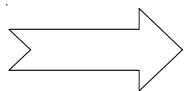
zaterdag 26 april 2008

Provinciaal Domein (Oost)Malle

De Algemene Kerkvergadering 2008 biedt u op het vernieuwde Provinciaal Domein (Oost)Malle aan:

Een prachtige, kwaliteitsvolle bijeenkomst rond: **LEVEND, KRACHTIG, SCHERPER**

Een jongerenprogramma aangepast aan de verschillende leeftijden

Programma

Vrijdag 25 april 2008

20.00u Sleep-in voor kinderen

Zaterdag 26 april 2008

09.30 - 10.00u. Het Leger des Heils heet ons muzikaal welkom.

10.00 - 10.30u. Openingsliturgie

10.45 - 12.15u. Workshops

12.30 - 14.00u. Middagmaal: eigen lunch of broodjes ter plekke of een volledige warme maaltijd voor 12,50 Euro

14.00 - 15.30u. Workshops

16.00 - 17.15u. Slotdienst

**Moedig
uw gemeenteleden
aan om deze warme en
leerrijke ontmoeting niet
te missen !**

Workshops

- * bibliodrama
- * bijbelstudie
- * schilderen
- * eco-spiritualiteit
- * cartoonzoektocht
- * Protestantse sociale centra aan het woord
- * multimediaspektakel (bijbel en archeologie)
- * kindernevendienst
- * geleide wandeling
- * zang
- * Afrikaanse dans

Epiloog Bijbelronde Limburg 2007

Jan RIGTERING

Geraakt worden

De bijbelronde was voor ons een verkwikking. Het kan ons wel eens overkomen dat wij geestelijk dor en bijna uitgeblust zijn. Waar halen wij opnieuw kracht en verfrissing? Halen wij dat uit een boek, de Bijbel? Halen wij dat door een nieuwe cultuurschok? Halen wij dat in omgang met anderen? Ja, vrienden hebben en gemeenschap beleven, dat kan mensen opbeuren en moed geven, maar toch blijft er een mysterie.

Wat is de zin van mijn bestaan op aarde? Soms worden wij getroffen door een kunstuitdrukking, zoals een schilderij of een gedicht of door harmonieuze muziek. Op een gegeven ogenblik kunnen wij geraakt worden door een droom, een gebeurtenis, in een crisis, in een gesprek, in een onweer ...

Tijd en plaats

Zo werd aartsvader Jacob geraakt door een droom, toen hij op de vlucht was voor zijn broer Ezau. In Bethel, terwijl hij lag te slapen met zijn hoofd op een steen, zag hij een ladder en langs die ladder daalden en stegen engelen op en af. Op die plaats had Jakob een ervaring met de Eeuwige, die hem beloofde te zullen zegenen evenals zijn grootvader Abraham (Gen.28:13-18).

Op de buitenkaft van de Nieuwe Bijbelvertaling staat die ladder afgebeeld met daarboven een ster. De ster van Bethlehem. Er waren wijzen uit het verre Babel, die een vreemde ster hadden zien fonkelen aan het firmament. Zij zijn dat licht gaan volgen en kwamen terecht bij een nietige stal in Bethlehem.

Zoeken en honger hebben

Zo kunnen zoekende mensen ook plotseling geraakt worden en zien zij opeens LICHT in de duisternis. Dit kan ons ook overkomen in de veertigdagentijd, wanneer wij stil staan bij het lijden van de Gezondene van God, de Vader. In het Liedboek van de Kerken is er een vers, dat oproept tot meditatie, namelijk

Gezang 177:1

Leer mij, o Heer, uw lijden recht betrachten,
in deze zee verzinken mijn gedachten:
O liefde die, om zondaars te bevrijden,
zo zwaar moest lijden.

Wij lezen dit verhaal in de Evangelieën en wij zingen dit in de kerk, maar waar is de passie om dit lijden ook zelf te ervaren?

In de Bergrede haalt Mattheüs een uitspraak van Jezus aan: "Gelukkig wie honger en dorsten naar gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden."

Diepgang in het lijden

In en tijdens de bijbelronde hebben wij een klein beetje geleerd leergierig te zijn. Wij zijn op spoor gezet een geheel bijbelboek hardop te lezen en te overdenken met de vraag: "Wat is de boodschap die de Eeuwige ons wil toevertrouwen?" Lijden is niet plezierig, maar het maakt ons wel rijker in onze levenservaring. Persoonlijk, maar ook als groep, is het leerzaam om L.O.K. te beoefenen en te ervaren:

- Liefde voor het Woord, dat ons de Weg wil wijzen;
- Omgaan met het Woord, dat Waarheid wil laten opborrelen;
- Kennis van het Woord, dat nieuw Leven wil scheppen.

Zijn wij samen zo heilsverlangend in de veertigdagentijd om het Woord meer diepgang te geven? Staan wij zo open voor de Openbaring, ja, zelfs ook in het Lijden? Met de inbeelding van de ster en de ladder mogen wij elkaar bemoedigen en zegenen en toewensen: "Een vreugdevol Kerst, uitziende naar een heilzaam Pasen".

Ds. Jan RIGTERING is emerituspredikant.

Liturgie vieren is groeien in geloof

320 congresgangers genoten op 26 en 27 november jl. van het 52ste Liturgisch Congres in het schitterende complex van de Duinse Polders in Blankenberge. Ik was er als enige protestant tussen vele priesters, religieuzen en leken uit de Vlaamse bisdommen die zich lieten bijscholen betreffende actuele vragen van de liturgiek. Elke congresdag was er bezoek van één of andere Vlaamse bisschop.

Christian BULTINCK

Latijnse liturgie

Rond het thema “*Liturgie vieren is groeien in geloof*” werd een hele reeks zéér sterk inhoudelijke lezingen gehouden door meestal jonge theologen (bijvoorbeeld : Dr. Joris Geldolf, Dr. Stijn Van den Bossche). Er waren ook twee jonge priesters aan het woord die spraken

vanuit de praktijk van voor- gaan in de eredienst. Wat me bij deze jonge priesters opviel, is dat ze wel héél erg hun oren lieten hangen naar de toch eerder conservatieve opvattingen

van de huidige Paus Benedictus XVI. Zoals bekend, is de huidige paus voorstander van onder andere de herinvoering van de Latijnse liturgie.

Zo schreef de Paus in februari dit jaar in *Sacramentum Caritatis* een onderrichting over de liturgie : “Heel in het algemeen is het mijn wens dat toekomstige priesters vanaf hun seminarietijd erop voorbereid worden de heilige Mis in het Latijn te begrijpen en te vieren, Latijnse teksten te gebruiken en Gregoriaanse zang uit te voeren”.

Catechese

De prangende liturgische vragen in de katholieke bisdommen in België blijken zich echter te situeren - niet bij de herinvoering van het Latijn in de liturgie - maar

op het raakvlak van liturgie en catechese (het geloofs- onderricht). Ook de katholieken in ons land beseffen terdege dat het cultuurchristendom voorbij is en we ons als het ware terug bevinden in een situatie van de vroege Kerk, in een minderheidssituatie. Volwassenen zonder enige christelijke achtergrond stellen de vraag om ge-

doopt te worden. In Frankrijk zijn dat gemiddeld 10.000 aanvragen per jaar, in Nederland gemiddeld 1000. Cijfers over België werden niet gegeven en

zijn mogelijk niet precies bekend.

Om maatschappelijk opportunisme bij de kandidaat-catechumenen (kandidaat dopelingen) te vermijden, werd er op het Congres aangeraden het catechumenaat (dooponderricht) net als in de vroege Kerk te laten verlopen via een traject van één, twee of liefst drie jaar.

Willen we ook in de VPKB catechisatie tegenwoordig niet al te dikwijls in een korte periode afronden? Mogelijk om onze pubers niet te veel te belasten. Maar geven we daarmee aan onze jongeren niet de boodschap dat we, wat betreft geloofsinhoud en kerkelijk leven, in feite niet veel te bieden hebben ? Waardevolle dingen kosten namelijk tijd, inspanning en oefening. Jongeren die viool leren spelen, weten dat je dit niet onder de knie hebt in enkele maanden. En geven we in onze catechisatie ook duiding bij de liturgie ? Begrijpen onze gemeenteleden

wel waarom we bepaalde zaken doen in onze eredienst? Begrijpen onze predikanten het wel? Ik herinner me dat een aantal collega's ooit niet eens wist wat een "aannemingsgesprek" was, ter voorbereiding van het afleggen van belijdenis van het geloof. Het scrutinia (onderzoek naar het waarom de kandidaat-dopeling belijdenis wil doen en gedoopt wil worden) was reeds een liturgisch gebeuren in de vroege Kerk. In de eerste eeuwen werden voornamelijk volwassenen lid van de Kerk. Bij het "aannemingsgesprek" wordt de kandidaat, die belijdenis van het geloof wil afleggen in de protestantse gemeente, gehoord door de kerkenraad en al of niet aangenomen om belijdenis af te leggen.

Sound dogmatic preaching

Niet dat je tijdens de vieringen van de liturgie voortdurend moet gaan uitleggen wat je doet, want dat verknaalt een viering. Catechese en liturgie geven elkaar vaak een hand, maar kunnen ook in aanvaring komen. De liturgie meemaken is "catechese zonder woorden" voor de kandidaat-dopelingen en de gemeenteleden, maar catechese hoort wel duiding te geven aan wat er gebeurt in de liturgie.

Daarnaast werd ook signaleerd dat het vormsel in plaats van inlijving in de volwassen geloofsgemeenschap, in de praktijk voor veel vormelingen feitelijk een uittreden uit de Kerk is. Na het vormsel zie je ze niet meer in de Kerk. Ook niet hun ouders en dit hangt voor een groot deel samen. In de vroege Kerk kregen de pas gedoopten ook na hun doop verdere catechese. Het hele leven hoort een christen verder te groeien in Godsvertrouwen, geloofskennis en het vieren van de heilsfeiten. Sommige van de Kerken die zich indertijd aangesloten hebben bij de VPKB, kenden vroeger de zondagmiddagdienst met de zogenaamde catechismuspreken. De Heidelbergse Catechismus is speciaal daarvoor ingedeeld volgens de zondagen van een jaar. In één jaar kan je de hele Heidelbergse doorpreken. Het catechismuspreken is totaal verloren gegaan in onze Kerk. Evident dat de geloofsleer niet meer op de ouderwetse manier wordt overgedragen. Maar... wat is er voor in de plaats gekomen? Hier en daar wellicht "leerhuizen", maar in de meeste gemeenten is er gewoon niets in de plaats gekomen...! Het ouderwetse (vragen-antwoord-methode) werd afgedankt, maar iets alternatiefs werd er niet of nauwelijks geboden.

De jonge theoloog Joris Geldolf zei in zijn referaat, dat prediking in onze dagen "sound dogmatic preaching" mist. We moeten dan ook niet verwonderd staan kijken dat enkele tientallen jaren na het afschaffen van de "ouderwetse" catechese het doorsnee gemeentelid steeds minder weet wat christenen nu eigenlijk geloven

en vieren. En dat geldt, mijns inziens, zowel voor protestanten als voor katholieken.

Liturgisch jaar

Ook het liturgische jaar is catechetisch. Het is niet zozeer te vergelijken met een cirkel, maar met een spiraal die steeds meer de diepgang zoekt. Door de gang van het liturgische jaar, telkens weer opnieuw, groeit ons geloof in de diepte. Liturgie volgt andere wetmatigheden dan de wetmatigheden van het onderwijs (bijvoorbeeld de eindtermen) en het bedrijfsleven. Niet zozeer de vooruitgang of wat het oplevert, maar eerder de diepgang en groei in het geloof.

Besluit

Tussen de vele boeiende toespraken werden aan de congresgangers nieuwe liederen aangeleerd uit de nieuwe katholieke zangbundel "*Zingt Jubilate*". De moderators brachten de congresgangers af en toe heerlijk aan het lachen met hun smakelijke Roomse humor. Ongelofelijk hoeveel grappen er aan tafel en onder het genot van een biertje over de eigen Kerk werden gemaakt. Katholieken kunnen toch zo ontzettend lachen met zichzelf. Wat nemen wij onszelf als protestanten toch ernstig, dacht ik toen maar in stilte....

Het volgende Liturgisch Congres is gepland opnieuw in de Duinse Polders te Blankenberge en dat op 27 en 28 oktober 2008. Warm aanbevolen. Als het enigszins kan ben ik terug van de partij.

Ds. Christian BULTINCK is protestants hoofdaalmoezenier strafinrichtingen

Het “Jan Leyers effect”

Jan Leyers is op weg naar Mekka en met iedereen die hij tegenkomt knoopt hij een gesprek aan, want hij wil nu ook wel eens een keer weten hoe het zit met de Islam. Omdat hij zo vriendelijk is, staat bijna iedereen hem te woord en geeft antwoord op zijn vragen. Jan Leyers mediteert voort op de antwoorden en stelt nieuwe vragen. Of zijn vraagstelling juist was en open genoeg om echte antwoorden te krijgen, vraag hij zich niet af. Het boek is een bestseller, de TV-reeks een kijkcijferkanon. Dick Wursten las een ander boek en stelt vragen bij deze benadering.

Dick WURSTEN

Een buitenaards wezen

Een buitenaards wezen landt in België. Hij heeft vernomen dat België een christelijk land is en wil nu wel eens weten of dat klopt. Hij geeft z'n ogen goed de kost en legt zijn oor her en der te luisteren. Resultaat: Hij ziet een enorme hoeveelheid kerken, allerlei organisaties met een C in hun naam staan en hij maakt nog net mee, dat de regeringsformatie mislukt omdat de christen-democratische presidentskandidaat, die ruim 800.000 stemmen haalde er niet in slaagde een regering te vormen. Vervolgens gaat hij filmen bij zo'n kerk tijdens een huwelijksplechtigheid, interviewt het koppel, dat hem *desgevraagd* meedeelt dat het toch eigenlijk niet echt is als je *niet* voor de kerk trouwt. Als hij doorvraagt, wordt hij naar de pastoor verwezen, die hem het heilig sacrament van het huwelijk uitlegt etc. Een snelle oriëntatie op protestantisme en andere godsdiensten doet hem tot de conclusie komen dat dat toch eigenlijk importgodsdiensten zijn, ook omdat veel voorgangers of leiders van allochtone komaf zijn. Hij keert terug naar zijn planeet en presenteert zijn bevindingen: België is een christelijk land.

Geproblematiseerd

Als je de ander benadert als moslim (in plaats van als een mens, die – bij nadere kennismaking – zelf wel zal laten merken of en hoe z'n moslim-zijn van belang is), zal hij zichzelf ook steeds meer als moslim definiëren en wél volgens de lijnen die jij in je benadering impliciet hebt uitgetekend. In een klimaat waarin de aanwezigheid van moslims steeds weer geproblematiseerd wordt, kan zo'n vraagstelling – onbedoeld misschien – op de gesprekspartner bedreigend overkomen. En zoals ieder mens gaat hij zich verdedigen, als hij zich aangevallen voelt. En juist omdat wij hem expliciet interpellieren op de religieuze component van zijn leven, zal hij in zijn reactie ook die religieuze component sterk naar voren halen en verdedigen. Zo kun je gevangen worden door

een formulering van een vraag. Niet iedereen is zo handig als Socrates of Jezus, dat hij met een tegenvraag meteen de zaak op een ander plan weet te brengen.

Vastgepind

In het boek van *Motief* is op p. 63 het volgende verhaal te lezen: Een Marokkaanse jongen meldt zich aan voor een *intake* gesprek (het gaat om een afkick-centrum). Bijna meteen zegt de maatschappelijk assistent: “wij hebben *halal* voedsel, hoor, en er zijn ook momenten voorzien waarop je kan bidden”. Dat is ongetwijfeld goed bedoeld, maar zo wordt die jongeman meteen vastgepind op z'n moslim-zijn, terwijl hij zich misschien wel moslim voelde, maar nooit z'n gebeden deed (dat kan namelijk best).

Wie deze observatie uit het onderzoek van *Motief* legt naast twee artikelen uit het tweede deel van het boek (reflectie op het onderzoek), beseft dat hier meer op het spel staat dan een discussie over woorden alleen. De Brusselse politicoloog Patrick Stouthuysen noemde dit op het colloquium het “Jan Leyers effect” en hij bedoelde daarmee, dat mensen het onderwerp ‘godsdienst’ – als er expliciet naar gevraagd wordt – meer gewicht gaan geven dan het voor hen had voordat er naar gevraagd werd, waardoor de beleving van de godsdienst (i.c. Islam) langzaam verhuist van de culturele naar de persoonlijke identiteit.

Essentialisering

Meryem Kanmaz (politicologe) noemt dat een reductionistische tendens: De allochtoon wordt herleid tot zijn moslim-zijn. En dit moslim-zijn wordt daarbij ook nog eens herleid tot zijn expliciet religieuze component. In haar artikel (gebaseerd op sociologisch onderzoek in Gent) stelt zij dat dit effectief leidt tot een essentialisering bij de moslims zelf: zij gaan zich *van de weeromstuit* veel *islamitisch* gedragen. Zij spiegelen in hun

antwoorden (en gedrag) het verwachtingspatroon van de omgeving.

De westerse Islam, die van deze essentialisering en bewustwording het gevolg zal zijn, zal volgens mw. Kanmaz niet perse opener of vrijer zijn dan de niet-Westerse. Net als in protestantse kringen leidt modernisering van het geloof niet automatisch tot een progressievere variant. Ik ben soms zelfs geneigd te zeggen: integendeel. Wie zijn het “modernst” in organisatie, mediagebruik, muziek en propaganda? De evangelicals, de fundamentalisten, de integristen. Die groepen zijn immers zo overtuigd van hun eigen waarheid, dat ze anderen aan zich gelijk willen maken (voor hun bestwil, dat spreekt voor zich). Dat geldt voor het christendom, maar ook voor de islam. Surft u maar eens een poosje over het internet langs islamitische en christelijke sites en u weet wat ik bedoel.

Demonen

Degene die hier expliciet voor waarschuwde, is de socioloog Patrick Stouthuysen in zijn pleidooi voor “Levensbeschouwelijke terughoudendheid”. Naast het reeds genoemde “Jan Leyers effect” wijst hij er vooral op, dat je door de religie en levensbeschouwing actief in het publieke domein toe te laten, het risico loopt demonen te ontbinden die je daarna niet meer kunt beheersen. Het klinkt wel sympathiek om het interreligieuze gesprek te promoten, maar dat is nog wat anders dan het echt gaan voeren. Dan komen tegenstellingen boven die het gesprek vervolgens gaan sturen in de richting van een conflict. Juist door het openlijke gesprek (discussie, debat) te zoeken, kon de voortgang van de vriendelijke, maar wat afstandelijke communicatie, wel eens gehypothekeerd worden. De meeste scribenten en ondervraagde organisaties hebben daar wel schrik voor, maar zijn van mening dat er gewoon geen alternatief is: Met de komst van de Islam naar het Westen, heeft de godsdienst zich gewoon weer gemeld op het “middenveld” en zullen we er mee moeten leren omgaan. En beter in het openbaar elkaar bevragend en van mening verschillend, dan broeiend en broedend in besloten groepen.

Ik wil alleen maar laten zien wie ik ben

Op het Koninklijk Atheneum van Antwerpen worden al jaren interreligieuze dialogen gevoerd. Vier leerlingen spreken in de middenkring over een stelling, terwijl de rest luistert. De stellingen kunnen over alles gaan, als ze maar uitdagend zijn. Zo hadden we een stelling die stelde dat “goed gedrag” belangrijker is dan “juist geloof”. Een Albanese vluchteling, twee moslimmeisjes met hoofddoek (één autochtoon, één allochtoon) en een Portugese jongen wisselden van gedachten. Een pro-

bleem: ze waren het allemaal met de stelling eens. Toch waren twee van de vier - ik zal maar zeggen - *zelfbewuste* moslims van de tweede generatie. Eén van hen had in een vorige ronde een stevige propagandapreek voor de Islam gehouden. Toen ze daarop werd bevraagd, zei ze het zo: “Ik wil andere mensen helemaal niet overtuigen van mijn geloof, ik wil alleen maar laten zien wie ik ben. En ik wil ook niet dat andere mensen mij proberen te overtuigen van hun geloof. Ik wil alleen maar met ze samen leven. Dat willen jullie toch ook?!” En bij het weggaan zag ik nog dat ze naast de leerkracht rooms-katholieke godsdienst liep (die ze kende van een ander vak) en ik hoorde haar zeggen: “En mevrouw, heb ik het goed gedaan?”

Ds. Dick WURSTEN is predikant te Genk.

Over het boek :

Levensbeschouwing in het middenveld: cement of segment

Dit voorjaar nam vzw *Motief* bij 35 organisaties uit het Vlaamse middenveld een diepte-interview af over de manier waarop zij als organisatie met levensbeschouwing omgaan, zowel intern als in standpunten naar buiten toe. Aan de hand van deze getuigenissen werd een rapport opgesteld rond dit thema, waarvan de bevindingen werden gepresenteerd en bediscussieerd tijdens een colloquium op 21 november (“Het lege midden”).

Een uitgebreide samenvatting van het rapport door Rosalie Heens (ca. 50 pagina's) is te lezen in het boek dat op diezelfde dag werd voorgesteld.

Een zeer leerzaam en bont geheel (zeer verscheiden standpunten, zelfs oppositioneel) is het deel waarin elf deskundigen (in minder dan 100 bladzijden, heerlijk beknopt en toch diepgravend) uit wetenschap en/of praktijk reflecteren op het onderzoek. Ik noem de namen met een kernwoord uit hun bijdragen. Erik Borgman (hoe diverser, hoe beter), Patrick Stouthuysen (zoveel mogelijk privé houden), Patrick Loobuyck (sociale cohesie in/door het middenveld), Ludo Abicht (Joodse ervaringen), Meryem Kanmaz (culturele en politieke islam), Nadia Fadil (gemeenschappelijke waarden vanuit de Islam), Remi Verwimp (over alles), Jean-Paul Vermassen (ACW), Jozef Mampuys (KWB), Johan De Vriendt (socio-cultureel vormingswerk, belang van verhalen), Elke Vandepierre (handvatten voor de praktijk).

Levensbeschouwing in het middenveld: cement of segment (red. Rosalie Heens), 207 p. (uitgave van vzw Motief, Marsveldstraat 5, 1050 Brussel).

Colofon

Verantwoordelijke uitgever

Dr. Guy Liagre

Redactieteam

Judith van Vooren
Bea Smetryns-Baetens
Steven Fuite
Ernst Veen
Dick Wursten

Redactieadres:

Marsveldstraat 5 - 1050 Brussel
tel.: +32-(0)2-511 44 71
fax.: +32-(0)2-511 28 90
E-mail: kerkmozaiek@vpkb.be

Web-site Internet:

<http://www.protestanet.be/VPKB>

Prijzen Kerkmozaïek

- Individueel abonnement: 15,00 Euro
- Groepsabonnement: 12,50 Euro
(vanaf minimum 5 exemplaren naar éénzelfde adres)
- Steunabonnement: 20,00 Euro

Storten

kan op rekeningnummer 068-0715800-64 van de Verenigde Protestantse Kerk in België, Marsveldstraat 5, 1050 Brussel.

De redactie behoudt zich het recht voor om bepaalde artikels niet te publiceren, indien nodig in te korten en/of redactioneel te bewerken. Zij is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de artikels en slechts ten dele voor de stijl.

Organisaties en tijdschriften, niet behorend tot de VPKB, die artikelen uit het maandblad Kerkmozaïek geheel of gedeeltelijk wensen over te nemen of te bewerken, dienen dit schriftelijk aan te vragen op het redactieadres.

Sluitingsdatum volgende Kerkmozaïek :

16 januari 2008.

**Het synodebureau is gesloten
van 24 december 2007 tot
en met 1 januari 2008.**

**De medewerkers wensen u
een gezegende Kerst en veel
geluk in het nieuwe jaar.**

